

VLK v roku 2013

Súkromná prírodná rezervácia Vlčia – Kúp si svoj strom (Čergov)

V roku 2013 sme na rozširovanie chránených území v Čergove dostali v rámci aktivity *Kúp si svoj strom 209* príspevkov. Od prispievateľov sme prijali 22 529,64 € a 51 015 Kč, začo všetkým veľmi pekne ďakujeme. Pribudli podporovatelia z krajín ako Chile, India, Izrael, Japonsko, Mexiko, Peru, Brazília, Rusko a z ďalších a celkový počet už dosiahol 32 krajín. Tých, ktorí mali záujem si ten svoj strom osobne vybrať či pokochať sa zdivočievajúcou sa Vlčou, sme aj v tomto roku sprevádzali.

Nemali sme možnosť nič prikúpiť, no pripravovali sme kúpu jedného menšieho pozemku. V rámci ochrany SPR Vlčia sa počas našich terénnych seminárov *Gaia – náš domov* a júnovej brigády značili lesné porasty rezervácie a vymenil sa poškodený stĺp označujúci rezerváciu.

Súkromná prírodná rezervácia Rysia (Strážovské vrchy)

Rysiu vďaka našim dobrovoľníkom naďalej pravidelne monitorujeme. V septembri sme v SPR Rysia obnovili zábrany a barikády brániace prechodu motorovými vozidlami cez rezerváciu.

Nové navrhované rezervácie

Jednania, presadzovanie, získavanie podpory na vyhlásenie rezervácií:

PR Pramene Vydrice (480 ha, Mestské lesy Bratislava) – v apríli bol podaný návrh, prebiehala petičná akcia za vyhlásenie rezervácie, ktorú podpísalo 10 453 obyvateľov Bratislavy, zúčastnili sme sa početných jednaní s Mestskými lesmi, MŽP a poslancami a zasadnutia Mestského zastupiteľstva Bratislava. Po niekoľkých mesiacoch aktívnej práce dosiahol VLK zrušenie zmeny plánu starostlivosti o lesy (PSoL, predtým LHP - lesný hospodársky plán) pre Mestské lesy Bratislava, ktorá by bola umožnila ťažbu 11 000 kubíkov dreva aj na území pripravovanej rezervácie. Pokračovali sme v aktivitách na zmenu súčasného LHP, s cieľom zastaviť akúkoľvek ťažbu na území Vydrice.

PR Orlia (1 833,08 ha, NP Poloniny), **PR Hluchánie** (2 123,81 ha, Čergov), **PR Pri Bútľavke** (399,17 ha, CHKO Poľana) – podané návrhy na všetky tri rezervácie sa riešia právnou cestou.

Suchá duša, Dubnické pramene (Strážovské vrchy) – prebiehala komunikácia k dvom novým plánovaným rezerváciám.

Čergov – 28. 2. 2013 sme zaslali otvorený list ministrovi MŽP, kde sme ho upozorňovali na najväčšie problémy v pohorí Čergov, zároveň sme odovzdali petičné hárky s požiadavkami na záchranu Čergova, ktoré podpísalo 21 244 občanov a žiadali sme o zmenu lesného hospodárskeho plánu pre Čergov a pre ostatné flyšové pohoria severovýchodného Slovenska tak, aby kľúčové závery horských dolín s mimoriadne dôležitou vodoochrannou funkciou ostali neporušené a pomáhali tak chrániť ľudský majetok a ľudské životy. Zároveň sme zdôraznili, že najdôležitejšie je riešenie finančných stimulov pre súkromných vlastníkov lesov alebo výmeny pozemkov a prednostné vyhlásenie rezervácií v týchto oblastiach.

NP Poloniny a Karpatské bukové pralesy

Svoje aktivity sme zamerali na dosiahnutie zrušenia štatútu UNESCO slovenskej časti lokality „Karpatské bukové pralesy a staré lesy Nemecka“ (KBP) a to kvôli nedodržaniu podmienok ochrany tohto územia deklarovaných v nominačnom projekte (v lesoch sa ťaží, poľuje, blokuje sa vyhlásenie rezervácií, nie sú jasné hranice tohto územia...). Pokračovala komunikácia s orgánmi UNESCO na medzinárodnej a národnej úrovni. V rámci série žiadostí, ktorú sme nazvali „Desať najväčších skutočných problémov slovenskej prírody“, sme v máji 2013 vyzvali ministra životného prostredia, aby v prípade, že nie je schopný zabezpečiť ochranu tejto lokality, Slovensko požiadalo o zrušenie zápisu KBP v kultúrnom dedičstve UNESCO. Pripravili sme materiály, pripomienky, ktoré v júni náš zástupca prezentoval na 37. zasadnutí Výboru svetového dedičstva UNESCO v Kambodži.

V decembri 2013 sme sa v Stakčíne zúčastnili úvodnej časti zasadnutia Spoločného riadiaceho výboru k problematike Európskeho diplomu Rady Európy (diplom udelený NP Poloniny, ale situácia v nedodržaní podmienok je podobná ako v prípade UNESCO lesov) a Svetového prírodného dedičstva Karpatské bukové pralesy, ktoré zvolalo MŽP SR.

Protichemické aktivity

Ministrovi životného prostredia sme zaslali otvorený list upozorňujúci na enormný rozsah aplikácie pesticídov v národných parkoch a požadujúci zastavenie ich používania v chránených územiach. Jeho súčasťou bola výzva „Zastavme postreky v národných parkoch“, ktorú podpísalo alebo osobnými listami proti striekaniu lesov v národných parkoch podporilo 19 989 občanov Slovenska.

Správne konania a podnety

- Účasť v konaniach na udeľovanie výnimiek a súhlasov z územnej ochrany národných parkov, rezervácií a druhovej ochrany vedených na Okresných úradoch Prešov, Košice, Žilina, Banská Bystrica, Trenčín, Trnava, Nitra, Bratislava, Trebišov, Poprad, Brezno, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Martin, na MŽP a vo vybraných mestách a obciach Slovenska. Analyzovali sme cez tisíc správnych konaní, boli sme účastníkmi vo vyše 220 konaniach.
- Účasť v konaniach týkajúcich sa **ťažby stromov** v NPR Prielom Hornádu, NPR Humenec, NPR Tichá dolina, PP Jajkovská sutina, NPR Rohy, navrhovaná PR Lomníštá dolina, PP Vychylovské skalky, NPR Slavkovská dolina, NPR Studené doliny, NPR Dolina Bielej vody, NPR Malý Polom, NPR Humenec, NPR Bokšov, PR Pod Ríglom, NPR Kvačianska dolina, NPR Turková, NPR Súľovské skaly, NPR Bačkovská dolina, PR Klokočovské skálie, NPR Ohnište, NPR Jánska dolina, NPR Ďumbier.
- Účasť v konaniach na **používanie chemických látok v chránených územiach** – TANAP, NAPANT, NP Slovenský raj.
- Účasť v konaniach týkajúcich sa **výskumov v rezerváciách** v TANAP-e, CHA Borovicový lesík, CHA Sihot'.
- Účasť v konaniach týkajúcich sa **realizácie stavieb a výstavby lesných ciest** v NPR Belianske Tatry, NAPANT, CHKO Malé Karpaty, CHKO Latorica, NP Veľká Fatra, NP Malá Fatra, OP NAPANT, NP Poloniny, CHKO Horná Orava.

- Účasť v konaniach týkajúcich sa **zabíjania zveri** (medveď hnedý, kamzík vrchovský alpský) **a ničenia bobrích hrádzí** v NPR Kysel', NPR Suchá Belá, NPR Piecky a **spoločných poľovačiek** v NP Malá Fatra.
- Účasť v konaniach týkajúcich sa **vjazdu motorových vozidiel** do NPR Skalná Alpa, NPR Jánošíkova kolkáreň, NPR Tichá dolina, NPR Veľká Rača, NPR Šarišský hradný vrch, NPR Mengusovská dolina, CHA Pečniansky les, NPR Havešová, NPR Stuzica, NPR Kyjovský prales, NPR a PR v CHKO Horná Orava.
- Účasť v konaniach týkajúcich sa **výrubov drevín mimo les**: Vranov, Bardejov, Prievidza, v k. ú. Stankovce, Božčice, Malé Trakany, Boľany, Bačka, Horná Lehota, Štrba, Zemplín, Liptovská Teplička, Egreš, Zemplínska Teplica, Malý Ruskov, Poprad, Tatranská Lomnica, Vernár, Mengusovce, Štôla, Štrbské pleso, Zemplínske Hradište a v TANAP-e, NAPANT-e a v území európskeho významu (ÚEV) Čergovský Minčol.

Výsledky správnych konaní

- **Nepovolená ťažba v plnom rozsahu** v PR Baba, NPR Súľovské skaly, NPR Tichá dolina, NPR Vernárska tiesňava, NPR Prielom Hornádu, NPR Kozol, NPR Studené doliny, NPR Slavkovská dolina, NPR Malý Polom, NPR Kvačianska dolina, ÚEV Starovodské jedliny (5. stupeň ochrany prírody). MŽP zrušilo všetky povolenia na ťažbu v Belianskych Tatrách pre Mestské lesy Spišská Belá.
- **Nepovolená výnimka na vjazd motorovým vozidlom** pre Botanický ústav SAV do prírodných rezervácií na území SR; zrušenie rozhodnutia MŽP, ktorým povolilo ŠOP SR výnimku na vjazd motorovým vozidlom do všetkých chránených území na Slovensku pre bližšie neurčené osoby v ich sprievode; zrušenie rozhodnutia OÚŽP Košice, ktoré Vojenským lesom povolilo vjazd do NPR Jovsianska hrabina.
- **Nevydaním súhlasu či zrušením rozhodnutia na výrub stromov a nelesnej vegetácie** sa podarilo zachrániť 2581 stromov, 20 ha náletových drevín a vyše 5 000 m² krovitých porastov.
- **Nevydaný súhlas na aplikáciu chemických látok** – nepovolenie použitia chemickej látky Vaztak v NP Slovenský raj a v NAPANT-e; zrušenie súhlasu na použitie Roundup-u v OP NAPANT-u; zrušenie rozhodnutia z dôvodu neuvedených druhov chemických látok a hnojív v OP NP Slovenský raj; zastavenie konania týkajúceho sa aplikácie chemických látok, medzi ktorými bol aj Vaztak 10 EC v NP Slovenský raj a v NAPANT-e; nepovolenie aplikácie chemických látok v OP NPR Tajba a dokonca ani na poľnohospodárskej pôde v CHKO Latorica; zrušenie súhlasu na použitie Roundup-u v CHVÚ Medzibrožie po 2. odvolaní VLK-a; nevydanie súhlasu na aplikáciu chemickej látky Vaztak 10 EC na území NAPANT-u; zrušenie rozhodnutia o súhlase na aplikáciu chemickej látky Karate Zeon v NAPANT-e.
- **Nepovolená výnimka na výstavbu lesnej cesty** v TANAP-e; MŽP zrušilo rozhodnutie o výstavbe zväžnic v NP Slovenský raj a vrátilo na nové jednanie; premietnutie pripomienok VLK-a do vyjadrenia k výstavbe zjazdovky v NPR Belianske Tatry (dôsledok vyhratej žaloby VLK versus MŽP).
- **Zrušenie rozhodnutia, ktorým bol vydaný súhlas na oplotenie pozemku** za účelom vytvorenia zvernice.
- **Nepovolenie výnimky na odchyt medveďov v 5. stupni ochrany**, ktorú požadovala Štátna ochrana prírody.

Správne konania na lesných úradoch

- Vstúpili sme do tvorby PSoL na ďalších 10 rokov v lesných hospodárskych celkoch (LHC) Nitra – jedná sa o navrhovaný chránený krajinný prvok Luhy na Bystrom, PSoL Bardejov a Zborov, PSoL

Sabinov a Prešov a do PSoL Topoľa, Ulič a Zboj, kde VLK navrhuje rezerváciu Orlia, a kde sa rozprestierajú bukové pralesy UNESCO.

- Pripravili sme návrhy k novým PSoL – pripomienky k správam o doterajšom hospodárení a o určení zásad na vyhotovenie plánu pre jednotlivé lesné celky, zúčastnili sme sa na základných protokoloch prerokovania pripomienok – požadujeme bezzásahovosť na územiach, na ktorých sa plánujú rezervácie a udržateľné lesné hospodárenie v hospodársky využívaných lesoch.

Riešenie zistených nelegálnych aktivít

Podali sme podnety na poškodenie tabúľ v SPR Rysia, ťažbu v PR Kopáčsky ostrov, výrub drevín v PR Bisce, lov vlka mimo poľovnú sezónu, masívny výrub pri Parchovanoch a Svetliciach (pravdepodobne na biomasu), mŕtve ryby v rieke Pčolinka, výrub drevín v PP Jazero, na ťažbu v NP Slovenský raj a NAPANT-e.

Na základe podnetov VLK-a:

- za reklamu na odstrel rysa dostal hotel Armales v Stakčine pokutu 500 eur;
- bolo obnovené zastavené trestné stíhanie v prípade podnetu VLK-a na výrub drevín v PP Jazero;
- v prípade ťažby v ochrannom pásme TANAP-u bolo v rozhodnutí uvedené, že lokalitu, kde sú evidované jelšové dreviny, je potrebné nechať bez akýchkoľvek zásahov a činností;
- v prípade výrubu v PR Bisce bolo šetrením zistené protiprávne konanie;
- bolo zistené, že výrub v Parchovanoch bol uskutočnený bez súhlasu príslušného správneho orgánu a konanie bolo ukončené právoplatným rozhodnutím o pokute.

Legislatíva

Zákon o ochrane prírody:

- analýza novely zákona o ochrane prírody a krajiny a príprava návrhov legislatívnych zmien;
- spolupráca na príprave hromadnej pripomienky k novele zákona – podpísalo ju 9 478 občanov;
- účasť na prerokovaní hromadnej pripomienky;
- aktivity s cieľom zastaviť schvaľovací proces novely zákona o ochrane prírody a krajiny – medzi zákonom v pripomienkovom konaní a zákonom predloženým vláde došlo k podstatným zmenám:
 - príprava a zbieranie podpisov pod petíciu za stiahnutie novely tohto zákona – 6 281 odovzdaných podpisov,
 - jednania s poslancami, MŽP, vystúpenie J. Lukáča na zasadnutí Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie, kde bola prerokovaná novela zákona,
 - právne kroky, podanie na Najvyšší súd – návrh na začatie konania proti nezákonnému zásahu orgánu štátnej správy;
- príprava hromadnej pripomienky spolu s SOS Birdlife k návrhu vyhlášky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška vykonávajúca zákon o ochrane prírody a krajiny (z vyhlášky vypadli niektoré chránené územia vlka na Slovensku).

Lesný zákon:

- analýza novely lesného zákona a príprava návrhov legislatívnych zmien umožňujúcich vytvorenie bezzásahových lesov, vytvorenie novej kategórie – referenčné lesy;
- spolupráca na príprave hromadnej pripomienky k novele zákona – podpísalo ju 13 432 občanov.

Ochrana dravcov:

- Po niekoľkoročnej intenzívnej práci sa podarilo dosiahnuť významné zmeny v ochrane vlka: zníženie kvóty na odstrel v sezóne 2013/2014 na 80 vlkov, povinná obhliadka pracovníkom ŠOP SR pri odstrele, výrazné obmedzenie lovného územia, zákaz lovu na spoločných poľovačkách, určenie spoločenskej hodnoty vlka (2 000 eur, pri ulovení mimo povoleného obdobia sa hodnota zvyšuje o 70 % a pri gravidnej samici o 100 %).

Ochrana lesov v teréne:

- priebežný monitoring predovšetkým chránených alebo navrhovaných chránených území – Čergov (chránené i prikúpené územia, monitoring priehradzok), Busov – objavená nelegálna nová lesná cesta, NP Poloniny, zvlášť PR Udava, dolina Zbojského potoka, CHKO Východné Karpaty – oblasť Runiny, Stariny, Novej Sedlice, Romanovho žľabu, PR Kyjovský prales (Vihorlat), Slanské vrchy (monitoring priehradzok v území s povodňami), PR Bisce, SPR Rysia, NPR Suchá dolina;
- NPR Čergovská javorina (10,72 ha) – osadenie/oprava 3 stĺpov v spolupráci so ŠOP SR; obnova značenia obvodových hraníc 30 dobrovoľníkmi firmy T-systems z Košíc;
- NPR Becherovská tisina (24,13 ha, Busov) – obnova značenia obvodových hraníc, monitorovanie územia v rámci prípravy návrhu na rozšírenie rezervácie na rozlohu 300 ha (v rámci letného tábora);
- aktivity na záchranu Pečnianskeho lesa v Bratislave.

Osveta

- Zorganizovali sme štyri celoslovenské terénne lesné stretnutia členov VLK-a a vlčích hliadok (Laborecká vrchovina, Čergov, SPR Rysia, Suchá dolina) a dva celoslovenské predinfostánkové semináre pre dobrovoľníkov VLK-a (Slatinka a Liptovské Matiašovce).
- Výstavu *Po nás potopa* videli na 6 školách.
- Výstavu *Divočina zachráni svet* videli návštevníci Domu Matice slovenskej v Snine, Mestskej výstavnej sieni Barónka v Kežmarku a Výstavnej sály Mestského kultúrneho strediska v Medvedzom-Tvrdošíne.
- Uskutočnili sme tri osemdňové terénne semináre *Gaia – náš domov*.
- Celoslovenské infostánky *Chráňte lesy spolu* s nami boli v uliciach 18 miest a to Snina, Humenné, Michalovce, Trebišov, Košice, Prešov, Bardejov, Sabinov, Poprad, Liptovský Mikuláš, Banská Bystrica, Zvolen, Martin, Prievidza, Nitra, Bratislava, Trnava, Lipany, spolu 57 stánkodní. Ďalších 10 stánkodní sme zorganizovali počas hudobných festivalov Pokefest v Prešove, Pohoda Trenčín, Country Lodenica v Piešťanoch, na vegánskych dňoch v Bratislave a na etologickej konferencii v Košiciach.
- Zorganizovali sme (lektorovali, resp. pozvali externých lektorov) 5 prednášok v rámci zimného prednáškového cyklu v Prešove, 7 prednášok v rámci cyklu Letokruhy v Snine, ďalších 10 prednášok a premietaní filmu *Vlčie hory* s diskusiou pre širokú verejnosť a 31 prednášok či premietaní filmu pre školy na celom Slovensku.
- Pripravili sme úspešný blok o divočine s lektormi zo Slovenska, Čiech a Nemecka na festivale Hory a mesto v Bratislave.
- Vydali sme informátor LZ VLK *Zavýjanie – zimný slnovrat 2013* a stolový kalendár k 20. výročiu VLK-a s popisom aktivít, kampaní a fotografiami.
- Pripravovali sme geokešové naučné chodníky vo Východných Karpatoch, Čergove a Busove.
- Vo Vlčích horách sme v rámci znalostnej turistiky sprevádzali 120 ľudí.
- Máme za sebou početné jednanie s kľúčovými osobami (súkromní i štátni vlastníci lesov, starostovia, poslanci, miestni podnikatelia, cirkev, MVO) v regióne Vlčích hôr na Slovensku i v Poľsku – o

podpore projektu Vlčie hory, o možnostiach rozvoja služieb cestovného ruchu, výroby a dodávok lokálnych produktov na trh, o možnostiach ochrany oviec ovčiarskymi psami, o pozitívach vytvárania divočiny.

- Pomoc občanom v regióne Vlčích hôr: riešenie problematickej skládky mesta Snina – upozornili sme na zosuvy pôdy, dali urobiť rozbery vody kyanidom znečistenej rieky Pčolinka, pripravili sme petičnú akciu, bolo podaných viacero trestných oznámení – SIŽP nedala súhlas na jej prevádzku, prerušila konanie a žiadala doloženie dokladov, že skládka je bezpečná.
- V rámci mediálnych aktivít sme vo Vlčích horách sprevádzali novinárov z českého časopisu Maxim a redaktora časopisu Respekt; propagovali sme Park tmavej oblohy v NP Poloniny – poskytnuté fotografie a filmovanie s TV Markíza (hlavné správy 18.3.2013); usporiadali sme tlačovú konferenciu, na ktorej sme prezentovali výsledky petičných akcií Za ZOH 2022 a Proti ZOH 2022 (8 383 podpisov ZA a 663 PROTI) a výsledky prieskumov verejnej mienky agentúry Focus (na objednávku VLK-a) – 55 % ľudí bolo za ZOH 2022, ale za ZOH v národných parkoch už len 39 %. Záznam z tlačovej konferencie nájdete na [youtube.com/watch?v=HF5GEiBkDak&feature=youtu.be](https://www.youtube.com/watch?v=HF5GEiBkDak&feature=youtu.be).

Naše srdečné poďakovanie patrí vlčím aktivistom z kmeňov (VLK Malé Karpaty, VLK Strážovské vrchy, VLK Veľká Fatra, VLK Poľana, VLK Východné Karpaty) i aktivistom a dobrovoľníkom z celého Slovenska, ktorí veľmi aktívne pomáhali pri akciách v teréne, organizovaní premietania filmov, diskusií, prednášok pre verejnosť a študentov, desiatkam aktivistov a stovkám študentov pomáhajúcich na infostánkoch, všetkým, ktorí pomáhali zbierať podpisy pod petície a šíriť hromadné pripomienky.